

UD1: COMPROBA O QUE SABES

1. **Coloca** os seguintes **termos no oco** da súa **definición**: Narración Narrador Narración literaria Narrador externo Narrador interno Narrador omnisciente Narrador testemuña Narrador protagonista Estrutura Tempo externo Tempo interno Analepse Prolepse Espazo Personaxes

1.	É o lugar ou lugares onde se atopan os personaxes e acontecen os feitos. Pode ser real ou ficticio, urbano ou rural, exterior ou interior.
2.	Cando se refire ao tempo transcorrido na narración (anos, meses...). O xeito máis clásico de presentar os feitos é a orde cronolóxica.
3.	É a voz que conta unha historia, que non debe confundirse co escritor.
4.	Son os seres que viven os feitos narrados. Poden ser reais ou fantásticos, principais ou secundarios, redondos ou planos.
5.	Orde lóxica, normalmente en tres partes, que presentan os feitos referidos nunha narración (situación inicial, desenvolvemento da acción e situación final).
6.	Narrador externo que o sabe todo sobre os personaxes (os seus pensamentos, sentimentos, pasado etc.).
7.	Narrador interno que permanece á marxe, é dicir, relata os feitos como simple espectador.
8.	Cando no tempo interno se lembran feitos anteriores ao momento narrado. Tamén se denomina flashback.
9.	Cando é un personaxe da historia que conta os feitos en 1ª persoa.
10.	Cando no tempo interno se traslada a acción ao futuro. Tamén se denomina anticipación.
11.	Narrador interno que intervéen activamente nos feitos narrados.
12.	Cando os feitos narrados, xunto cos personaxes, o espazo e o tempo, son ficción, produto da imaxinación de alguén.
13.	Cando se refire á época histórica en que se sitúan os feitos. (datas, referencias a feitos históricos, modo de vida, vestimenta ...).
14.	Unha narración é un tipo de texto que relata uns feitos ou accións protagonizados por uns personaxes nun espazo e tempo determinados.
15.	Se non forma parte da historia que conta. Exprésase habitualmente en 3ª persoa.

2. **Le** o seguinte texto literario e despois **responde**:

A HISTORIA DO PARRULO NOITÉBREGO

Unha vez un parrulo quixo saber como era a noite. Así que non se foi cos outros patos para o galiñeiro; sentou no prado e observou como ía escurecendo. Púxose o sol e saíron as estrelas. Era todo tan fermoso que quedou abraiado ollando para elas. Pero cada vez ía escurecendo máis. O ceo era inmensamente grande e o parrulo era moi pouca cousa no medio do prado. De súpeto apareceu vagarosa a lúa por detrás das montañas. O parrulo estaba asustado, quería botarse a correr pero a lúa estaba en todas as partes. Pechou os ollos, pero a lúa seguía estando alí. O parrulo botouse a correr para o galiñeiro berrando “cua, cua, cua!”.

Entón chegou unha muller, riuse e meteuno no galiñeiro.

- a) Que **personaxes** participan na narración?
- b) En que **tempo** e en que **espazo** se sitúa a historia?
- c) Desde que **perspectiva** se narra a historia?

3. **Pon** as **comas** (14) e os **puntos** (17) que faltan:

Cando me erguín hoxe pola mañá atopeime coa cara toda chea de grans enormes e vermellos Miña nai dixo que era cousa dos nervios pero eu estou convencido de que a miña dieta non é a axeitada Ultimamente comemos moita cousa precociñada Se cadra son alérxico ao plástico Miña nai chamou á consulta do doutor Gray para concertar cita pero o máis axiña que pode atenderme é o vindeiro luns Se por el é, podería ter malaria e contaxiarlla a todo o barrio Díxenlle a miña nai que contara que era unha emerxencia pero ela dixo que estaba a “esaxerar coma sempre” Dixo que ter uns poucos grans non significaba que estivese para morrer Cando me dixo que iría ao traballo coma sempre non o daba crido É que o seu fillo non debería estar por riba do seu traballo?

Chamei a miña avoa veu en taxi levoume á súa casa e meteume na cama Agora estou nela Todo está limpo e tranquilo Levo posto o pixama do meu defunto avó Acabo de tomar unha cunca de cereais e sopa de peixe É a primeira comida en condicións desde hai varias semanas Espero que se arme unha boa liorta cando miña nai chegue á casa e vexa que marchei Francamente querido diario tanto me ten

4. **Coloca** os **puntos** e as **comas que faltan** nas seguintes oracións:

- a) Usou varios medios de transporte: o tren o autobús o avión o coche o barco e por último a bicicleta
- b) Xa está ben Antón que non imos esperar por ti todo o día!
- c) Por favor Sara cala dunha vez! Non paras Todos os días o mesmo
- d) As alumnas premiadas emocionadas pola ovación do público romperon a chorar
- e) Os luns teremos hora de lectura é dicir non tendes que traer o libro

5. **Separa** a **raíz** das **desinencias** nas seguintes formas verbais. **Di** se son verbos **regulares** ou **irregulares**:

a) Cantar:	f) Quixesen:
b) Cantastes:	g) Facer:
c) Parten:	h) Fixesen:
d) Colleu:	i) Fixeran:
e) Queren:	l) Cantou:

6. **Pon** en **presente** de **indicativo** as seguintes oracións:

- a) A avoa cubriu o doce cun pano e acudiu á chamada da filla.
- b) Todos cuspiron na mesa e logo mentiron sobre o sucedido.
- c) Caín na conta de que non había pan para xantar.
- d) Cando viñeron á festa xurdiron os problemas.
- e) Ti seguiches o camiño francés e eu seguín o portugués.
- f) Eu non moín o café porque non tiven tempo en todo o día.

7. **Coloca correctamente** os verbos **en cada cela**: *piden, durmín, bebía, sufrirades, encontrarán, andariamos, sente, advertiu, sentía, colleran, sufrirei, recibiría, cospes, colleu, calaba, saíra, durmirás, advertiriades.*

INDICATIVO		
PRESENTE	PRETÉRITO	COPRETÉRITO
INDICATIVO		
ANTEPRETÉRITO	FUTURO	POSPRETÉRITO

8. **Introduce** os **termos** para que a **definición de lingua oficial** teña **sentido**: promover, xudiciais, oralmente, públicos, particular, comunidade, concellos, normalización, relacións, cooficiais, Estado.

“É a lingua utilizada por un _____ como vehículo das diversas actividades oficiais (lexislativas, _____, executivas ...). Ser lingua oficial significa que os poderes _____ (delegacións do goberno central, xustiza, policía, Xunta, _____...) deben de empregala nas _____ cos cidadáns e _____ o seu uso entre a sociedade. Tamén significa que a nivel _____ cada persoa ten o dereito de usala _____ e por escrito en calquera situación dentro da nosa _____. Tanto o galego como o castelán son oficiais, é dicir, _____ en Galicia. Os poderes públicos deben garantir a súa _____ en todos os ámbitos”.

9. Forma 2 palabras con cada morfema do cadro:

FLEXIVOS		DERIVATIVOS	
-A:	-O:	RE-:	-ISMO:
-ES:	-N:	ANTI-:	-IÑO:
-IS:	-BA:	-EIRO:	-PRE:

10. Relaciona estes **termos coa** súa **definición**: mouros, mouras, nubeiro, cóbregas, olláparo, tardo, trasno, home marín, sereas e meigas.

Serpes xigantes e voadoras que vixiaban tesouros e moitas veces protagonizaban historias aterradoras.	
Xigante dun único ollo que se alimentaba de carne humana.	
Anano cun burato na man que se dedicaba a gastar bromas moi pesadas: provocaba alteracións da vida cotiá cando a familia estaba placidamente durmida.	
Mulleres que se dedicaban a sandar con remedios naturais ou ben a causar o mal más absoluto.	
Personaxes metade humanas metade peixes, cuxos cánticos eran célebres entre os mariñeiros.	
Mulleres encantadas de gran beleza que posuían innumerables riquezas. Os seus ollos eran azuis, o pelo louro e normalmente vestían con roupas brancas.	
Mago demoníaco que gardaba as nubes de sarabia en covas das altas montañas ás que ía cando quería ocasionar un temporal.	
Ser mariño parecido aos tritóns da mitoloxía clásica que esnaquizaba aparellos e embarcacións.	
Seres sobrenaturais de grande forza aos que se consideran los primeiros poboadores de Galicia. A lenda di que non todos se foron e que algúns quedaron a vivir debaixo dos castros ou dos túmulos onde viven suntuosamente en grandes palacios.	
Trasno sinistro que subía sobre as persoas durmidas provocándolles os pesadelos.	